

Oversigt over grammatiske betegnelser

Dansk	Latin	Eksempel
afledningsendelse	suffiks	Fx: hør else , ven inde , ven lig ...
bestemmelses-led/ord	determinativ	Den brede vej. Et langt bord. Deres snavsede hænder. (Et ord, som tydeliggør, hvad et navneord henviser til.)
betydningslære	semantik	(Om sætningers og ords betydning.)
biled	adverbial	Pilen viser opad .
bindeord	konjunktion	fx: og, men, om, end, hvis, mens, fordi ...
biord	adverbium	her, opad, tilbage, nu, snart, temmelig, ellers, ikke ... og flere andre
bisætning / ledsætning		Hun har en kat, der er sort .
bydemåde	imperativ (en befaling eller en kraftig opfordring)	Gå! Tag den! Smil!
datid	imperfektum (samme som præteritum)	Vi gik en tur.
datids tillægsform / kort tillægsform	præteritum participium / perfektum participium	Jeg har skrevet dette til dig. Nu er det læst .
egennavn	proprium	Adam, Eva, Danmark, Solen, Strandkiosken
ejefald	genitiv	Huset er hendes .
ejestedord	possessivt pronomen	min, mit, mine, sit, sine, din, dit, dine
ental	singularis	et hus - to huse.
fald	kasus	bøjningsform
flertal	pluralis	hus - huse ... ø - ø er
forestillende måde / ønskemåde	konjunktiv (samme som optativ)	Han længe leve! Gud velsigne dig! Fanden tage ham!
forholdsord	præposition	Fx: i, til, på ...
formlære	morfologi	bøjnings- og orddannelseslære
forstavelse	præfiks	u rolig, ber øre, mis forstå, gen fortælle
fortid	præteritum (samme som imperfektum)	Noget <i>er</i> sket og afsluttet, men kan godt være fortsat senere. Fx: Jeg skrev til dig i går. (... og fik dit svar i morges)
fælleskøn		De ord, man sætter en foran. Fx: en myre, en dag ...
fællesnavn	appellativ	bord, stol, træ, dyr, vejr ... (betegnelse for en gruppe af ting, som har noget til fælles)
førdatid / førfortid	pluskvamperfektum	Pigen var gået , da jeg kom hjem.
førnutid	perfektum	Bruges oftest, når noget <i>er</i> sket og der endnu ikke sket noget nyt i "sagen". Fx: Pigen er gået hjem. (... og der er hun stadig)
første grad	positiv	Du er smuk .
genstands-fald	akkusativ	Jeg venter på ham . Han taler med hende .
genstandsled	(direkte) objekt	Hun spiste en stor is . (= svar på spørgsmålet: Hvad spiste hun?)
gradbøjning	komparation	Fx: høj, høj ere , høj est
grundled	subjekt	Pilen viser opad.
handleform	aktiv	Jeg venter på ham. Han taler med hende.
helsætning		= hovedsætning
henførende stedord	relativt pronomen	Vi talte om, hvad vi havde set.

hensynsled	(indirekte) objekt	Hvis der er flere genstandsled i en sætning, kalder man det, der først kommer frem på <i>hvad</i> -spørgsmålet, for genstandsled, og det næste, der kommer frem på <i>hvem</i> -spørgsmålet, for hensynsled
hovedsætning / helsætning		Sætninger, der kan stå alene. (Huskeregul: Man kan <i>ikke</i> sætte <i>ikke</i> ind mellem grundled og udsagnsled.)
højere grad / 2. grad	komparativ	Træet er højere end huset.
højeste grad / 3. grad	superlativ	Du er den smukkeste , jeg kender.
intetkøn	neutrum	Navneord med et foran: et hus ... Tillægsord tilføjer t : rød/ rødt ... Personlige stedord: min/ mit , din/ dit
kort tillægsform / datids tillægsform	præteritum participium / perfektum participium	Jeg har skrevet dette til dig. Nu er det læst .
køn	genus	Navneord har et "medfødt" køn. De er enten fælleskøn (en kat) eller intet-køn (et træ).
lang tillægsform	præsens participium	Han kom gående .
ledsætning / bisætning		Hun har en kat, der er sort . (Huskeregul: Man kan sætte <i>ikke</i> ind mellem grundled og udsagnsled.)
lideform	passiv	Postkassen tømmes klokken 14.
måde-udsagnsord	modalverbum	kan, skal, vil, må, bør, tør
navneform	infinitiv	at gå, at sidde, at læse...
navneord	substantiv	hus, hav, ged, sommerfugl
nutid	præsens	Jeg skriver nu.
nævnefald	nominativ	Grundformen af de personlige stedord. Fx: jeg, han, hun, vi, du, De
omsagnsled	prædikativ	Hun hedder Eva . (= svar på spørgsmålet: <i>hvad</i> + udsagnsled + grundled)
orddannelses- og bøjningslære	morfologi	
påpegende stedord	demonstrativt pronomen	den, det, de, denne, dette, disse
spørgende stedord	interrogativt pronomen	hvad, hvem, hvilken, hvilket, hvilke, hvis
stedord	pronomen	Fx: den, det, han, hun, de, vi, I, sig, dem, deres ...
sætningslære	syntaks	(Om hvordan ord sættes sammen til grupper, sætninger og hele tekster.)
tal (ental, flertal)	numerus	
tid	tempus	Tid i betydningen: nutid, datid, førnutid, førdatid ...
tilbagevisende stedord	refleksivt pronomen	sig, sin ... Fx: Han slog sig på sin finger. (<i>sig</i> viser tilbage til <i>han</i>)
tillægsord	adjektiv	Hun spiste en stor is.
udråbsord	interjektion	Av!
udsagnsled	verbal	Pilen viser opad.
udsagnsord	verbum	gå, løbe, svømme, læse
underordning	hypotakse	Betegnelse for, hvor langt nede en ledsætning er "begravet" i en hel sætning - fx en ledsætning i en ledsætning til en ledsætning.
ønskemåde / forestillende måde	konjunktiv (samme som optativ)	Han længe leve! Gud velsigne dig! Fanden tage ham!

Kilde: www.123abc.dk